

PETRES CSIZMADIA GABRIELLA

„ELSŐSORBAN A JELENRE KÉNE FELKÉSZÍTENI A DIÁKOKAT” BESZÉLGETÉS BETÁK NORBERTTEL, A DIGITÁLIS OKTATÁS SZAKEMBERÉVEL

December első harmadában járunk. Hiába várjuk, nem szelídül a világiárvány. Az oktatás színtereinek többségét az online oktatási forma uralja. Az átlagos informatikai ismeretekkel rendelkező pedagógusok még mindig csak kósztolgatják a digitális oktatás kínálta módszertani lehetőségeket. A technikai segítségkérés útján jutok el a mindig segítőkész, digitális oktatásmódszertannal foglalkozó kollégához, Beták Norberthez, akinek a 2020-as éve még a megszokottnál is intenzívebben zajlott: Norbi ugyanis ebben a rendkívüli élethelyzetben kötelességének érezte, hogy IKT-továbbképzéseket tartson a digitális térbe kényszerült pedagógusok számára, és egy-egy gyorstalpaló segítségével hozzásegítse őket a helyenként radikálisan új oktatásmódszertan elsajátításához. Ez az elkötelezett pedagógus elsődleges végzettségét tekintve mérnök – beszélgetésünk Norbi pedagógia felé fordulásának útját és a pedagógiai terén kifejtett tevékenységét tárja fel.

■ **Ritkán találkozunk olyan mérnökkel, aki az ipar kínálta vonzó elhelyezkedési lehetőségek ellenére mégis a pedagógia mellett dönt. Hogyan kerültél a pedagógiai pályára?**

■ A Szlovák Műszaki Egyetemen tanultam anyagmérnöki alapszakon, ahol lehetőség nyílt arra, hogy kiegészítő pedagógiai tanulmányokat is folytassunk. Úgy gondoltam, belevágok, hiszen csak a javamra válhat, ha minél többféle képesítést szerzek. A képzés óralátogatási kötelezettséggel is járt, ezért felkerestem azt a középiskolát, ahol magam is tanultam – az érsekújvári Jedlik Ányos Elektrotechnikai Szakközépiskolát. Megkerestem az igazgató urat, Bábí Lászlót, nagy merészen elé álltam, és azt kértem tőle, legyen szíves, írja alá nekem a szakmai gyakorlatot tanúsító nyomtatványt, mert én nemsokára szeretném befejezni mérnöki tanulmányaimat, bár igazából tanítani soha sem szeretnék. Bábí igazgató úr, akit egyébként diákként is nagyon ked-

veltünk és tiszteltünk, annyit mondott, hogy fiam, nagyon szívesen igazolom neked a gyakorlatozást, de gyere és tanítsd le a kívánt óraszámot. Itt kezdődött az én pedagógiai pályafutásom. Elkezdtem tanítani, gépészeti órákat kaptam, mert az anyagmérnöki szakhoz ez kapcsolódott leginkább. Rengeteget készültem, de – így, utólag – biztos vagyok benne, hogy nagyon rosszul csináltam. Időközben annyira megtetszett ez a munka, hogy a kötelező óraszámot letudva sem bírtam onnan elszabadulni, és azon kezdtem el gondolkodni, hogy nem is olyan rossz ez a pálya.

■ **Annyira megtetszett, hogy azonnal el is helyezkedtél az egykori középiskoládban?**

■ Valahogy így történt, igen. Nyáron felhívott az egykori informatikatanárom – akit máig egyfajta szakmai mentoromnak is tartok –, Hortai Ferenc, és informatikatanításra kért fel. Én nagyon féltem az egésztől, mert hát akkor még nem kifeje-

zeten informatikát végeztem, de ő csak biztatott, hogy ne aggódjak és vállaljam el. Ekkor határoztam el, hogy elfogadom ezt az utat, és megpróbálom a pedagógia felé fordulni, ennek szentelni a szakmai életem. Elkezdtem tanítani, egy év után osztályfőnök, majd az iskola projektfelelőse, később pedig igazgatóhelyettes is lettem. Akkoriban ez az iskola Nyitra megye legnagyobb szakközépiskolájaként emelkedett ki, volt év, amikor több mint 1100 diák tanult nálunk, így a rám bízott feladatok is óriási felelősséggel jártak. Közben nagyon sok tanfolyamon vettem részt – idehaza, de külföldön is –, megírtam az első és második atesztációs munkámat, szakmódszertanból doktorátust szereztem, tehát igyekeztem intenzíven képezni és fejleszteni magam. Rengeteg pozitív élmény fűz ehhez az iskolához, a mai napig nagyon szívesen emlékezek vissza az ott töltött, nagyjából kilenc évre.

■ Ezután kerültél az érsekújvári Pázmány Péter Gimnázium élére. Mi ösztönözte a váltásban?

■ A szakközépiskolában töltött évek során úgy éreztem, megérett a pillanat arra, hogy továbblépjek – miután ledoktoráltam, arra gondoltam, az informatikaoktatás terén szerzett tudásomat megpróbálom egyetemi közegben kamatoztatni. Ekkor keresett fel a gimnázium igazgatónője, aki épp gyesre készült, hogy amíg ő távol lesz, szeretné jó kezek között tudni az iskolát. Kértem egy hónap gondolkodási időt, majd arra jutottam, hogy elfogadom a megbízott igazgatói pozíciót, hiszen ez a lehetőség egy színes foltja lehet a szakmai portfóliómnak. Nagy tapasztalatot jelentett az az időszak is, voltak könnyű és kevésbé könnyű pillanatai, de nem bántam meg, hogy belevágtam.

■ Készen álltál az egyetemi oktatói állásra.

■ Úgy éreztem, a középiskolai oktatáson belül már szinte mindent kipróbáltam, és elérkezett az idő a tényleges váltásra. A nyitrai egyetemmel már korábban is együttműködtem, óraadóként vezettem néhány informatikai kurzust, ezért oda húzott a szívem. Ez három éve történt, azóta a Közép-európai Tanulmányok Karán oktatok, és most sem unatkozom egy percre sem. Elsősorban informatikai jellegű tárgyakat tanítok és a pedagógusjelöltek mellett a gazdaságibb irányultságú, regionális idegenforgalmat tanuló hallgatókkal is foglalkozom. De mindig érkeznek új feladatok: épp nemrég nyújtottunk be egy nagy nemzetközi projektet, és mindemellett akad számos egyéb teendő is. Én szeretek tervezni, ötletelni és keresni az új lehet

tőségeket, amelyek aztán teret biztosítanak a kitűzött célok elérésére. Gyakran kerülök új kihívások elé, és általában ezeket élvezni is szoktam. A főiskolai teendők mellett pedig most is sokféle tevékenység, feladat vesz körül.

■ Mesélj ezekről kicsit bővebben, kérlek!

■ Együttműködésbe kezdtünk a Comenius Pedagógiai Intézettel, különböző képzéseket tartok – akár online, akár jelenléti formában –, és Magyarországon is vannak teendőim, amelyeket nagyon szívesen vállalok. Rendkívül nagy tapasztalat volt például, amikor az Apor Vilmos Katolikus Főiskolán indított angol nyelvű IKT kurzust tarthattam a budapesti Campuson levelezős óvodapedagógus hallgatók számára. Így visszaemlékezvén, különleges élmény volt az a 3-4. osztályosoknak tartott foglalkozás is, amit egy budapesti kéttannyelvű általános iskolában tartottam. A 9-10 éves gyerekek pillanatok alatt ráéreztek a digitális eszközök működésére, azonnal felismerték és átlátták az alkalmazásokat, és szinte intuitíven ráéreztek a technikáikra. De igazából én a munkában próbálom egyúttal a lehetőségeket is megtalálni, és ezek aztán legtöbbször mindig valamilyen téren előbbre visznek – nagyon sok emberrel találkozom, beszélgetek, sokat tanulok; remek érzés látni és megtapasztalni azt a sokszínűséget, amely ezen a pályán körülvesz. Az idei évben „sajnos” nagyon aktuálisak az IKT-képzések, több iskolából is fellekerestek, hogy vezessem be a tanári kart az online oktatás alapvető módszertanába – jártam például Hetényen, Zselízen, januárban készülök Naszvadra.

A digitális pedagógia terén, úgy gondolom, van mit tanulnunk, hiszen a digitális világ kapcsol bennünket legközvetlenebbül a fiatalokhoz. Sokszor látni azt a megfogalmazást, miszerint „...a jövőre kell felkészíteni a gyermekeket!” – én úgy gondolom, hogy elsősorban a jelenre kéne felkészíteni őket, hiszen az állandóan változó körülmények között nagyon nehéz előrelátni a jövőbeli folyamatokat. Ki gondolta volna tavaly ilyenkor, hogy márciustól bizonyos értelemben leáll a világ, bezárnak az iskolák – és most itt tartunk. A jelenlegi helyzetben egyfajta erkölcsi kötelességnek érzem, hogy az online oktatásbeli tapasztalataimat, tudásomat minél több fórumon átadjam. Ugyanakkor a járványhelyzet egy másfajta tapasztalatot is eredményezett: ráébresztette az embereket, hogy a tanárral való személyes kapcsolat meny-

nyire fontos az oktatási folyamatban. A digitális oktatásból lehet építkezni, de a megfelelő, hozzáértő tanári jelenlét nem pótolható semmivel. Bízom benne, hogy a járványhelyzet után nem ugyanoda térünk vissza, ahonnan elindultunk, és én személy szerint nem kívánom, hogy minden ugyanolyan legyen, mint amilyen volt. Fontos lenne, hogy a történetekből le tudjuk vonni a konzekvenciákat, és ráébredjünk, mit és hogyan lehet esetleg másként, esetenként nagyobb hatékonysággal elvégezni.

■ Az egyetemen és a továbbképzések során is foglalkozol óvodapedagógusokkal és tanítókkal (vagy –jelöltekkel). Hogy vélekednek a tanítványaid az óvodai vagy alsó tagozatos környezetben használt digitális eszközökről?

■ Mindig jókat vitázunk, beszélgetünk arról, hogy az óvodában és az alsó tagozaton milyen szerepe lehet a digitális oktatásnak. Elismerem, hogy rendkívül megosztó a téma, éppen ezért nagyon izgalmas is. Nekem nem az a célom, hogy meggyőzzem őket a digitális eszköztár kiemelt szerepéről, hanem a témán való gondolkodásra próbálom ösztönözni, és közben megmutatom, milyen célja és funkciója lehet a különböző életkorú gyerekekkel való foglalkozásban a digitális oktatásnak. Úgy gondolom, azokat a digitális eszközöket, technológiákat, amiket ez a kor hozott, be kell vinni az iskolába. Napi tevékenységeink során mindannyian rá vagyunk kapcsolódva a digitális világra – és ezt a tapasztalatot nemcsak a pandémia eredményezte. Miért gondoljuk, hogy a gyerekek másféle utat fognak járni? Ha megvonjuk a digitális kutyüket a gyerekektől, a napi gyakorlattól idegen közeget alakítunk ki számukra. Vajon ez valóban előreviszi őket, életszerű helyzeteket generál? A hangsúly szerintem pont ezért a harmónia megteremtése kell, hogy legyen, és persze fontos látni, hogy a módszer vagy az adott eszköz, amit használunk, milyen célok elérésében tud segíteni. Nagyon sok elismert kolléga megerősít ebben a szemléletben, ami rendkívül jólesik. Sokat is jelentenek számomra azok a szakmai vélemények, melyek számomra fontos személyektől származnak. Szerencsés vagyok e területen, mivel több szaktekintéllyel is volt már alkalmam találkozni, vagy akár együtt dolgozni, együtt gondolkodni. Gyarmathy Évával való első személyes találkozásom is mondhatni nagyon frappánsan alakult, hiszen oktatási roboteszközökkel megrakott dobozzal a kezemben találkoztunk, szóval mindjárt megvolt a szakmai témaalap, és hát ő maga is kifejtette, milyen nagyszerű eszközök ezek és milyen kiváló

fejlesztéseket lehet véghezvinni megfelelő használatukkal.

■ **Hogy kerültél kapcsolatba a robotikával?**

■ Manapság nagyon sok olyan pedagógiai eszköz kerül a gyakorlatba, amit talán első körben nem is a (köz)oktatás számára találnak ki. Ilyenek például a robotok is, amiket elsősorban az ipar számára, az emberi erő helyettesítésére, a munkavégzés gyorsítására fejlesztettek ki. Nagy tévedés volna azt gondolni, hogy az oktatásban is a pedagógusi munka helyettesítője lehet a robotika. Ezzel kapcsolatban eszembe jut Arthur Clarke híres mondása, mely szerint: „A tanárt, akit helyettesíteni tud egy gép, helyettesítenie is kell.” Ezt pedig elmondhatjuk akár a digitális tábláról, robotikáról, bármiről. Az oktatási robotika egy eszköz a pedagógus kezében, amelyet megfelelő módszertani környezetbe helyezve igen gazdag és interaktív ingerkörnyezet alakítható ki. Először egy pályázat keretén belül találkoztam robotikai segédeszközökkel, Debrecenben, még a középiskolai tanár korszakom idején, amikor egy egyhónapos szakmai gyakorlatra utaztam el öt diákkal. Egy rendkívül korszerű iskolába kerültünk, ahol csupa újszerű eszközöket használtak – így a robotikát is – az oktatási folyamatban. Ennek hatására kezdtem el a robotika módszertanát kutatni, követtem a friss külföldi felméréseket, kutatásokat és jó gyakorlatokat. A fiatalok is rendkívül fogékonyak a robotika iránt, ezért is vágtunk bele a Váci Főiskola égisze alatt 2019-ben egy nyári robotikatábor szervezésébe. Megvásároltunk jópár robotikai eszközt, majd 35 gyerek számára összeállítottunk egy élménytáborbeli foglalkozást, ahol a robotika mellett többek közt intenzív angol nyelvi fejlesztéssel, sporttevékenységgel is foglalkoztunk. A résztvevők között

voltak hat éves, írni-olvasni még nem tudó kisgyermek és 13 éves kamaszok is. Nagyon büszkék vagyunk rá, hogy a „COVID-évben” is meg tudtuk szervezni ezt a tábort, sőt 40-re nőtt a résztvevők száma. Reményeink szerint nyáron sort keríthetünk a harmadik táborunkra is, ahol az informatikai-digitális eszközökön és robotikán túl egyéb meglepetések is várják majd a résztvevőket.

■ **A táborszervezés mellett fontosnak tartod a hátrányos helyzetű gyerekekkel folytatott önkéntes munkát is. A Direkció Alapítvány idei karácsonyi adománygyűjtésének nagykövete voltál. Hogy kerültél kapcsolatba a szervezettel, és milyen munkát folytattok?**

■ Nagyjából három éve működöm együtt a Direkció Alapítvánnyal. Eleinte a jótékonyági gyűjtésükbe kapcsolódásban, melynek célja a hátrányos helyzetben tengődő gyerekek támogatása volt. Az első alkalommal magam is meglátogattam néhány ilyen hátrányos helyzetű családot, gyermekotthont, személyesen vittük el a kis ajándécsomagjainkat. Nagyon impresszív élmény volt látni, hogy ezek a fiatalok mennyire igénylik a törődést, az odafigyelést, és szinte ki vannak éhezve arra, hogy foglalkozzanak velük. Ekkor közvetítő szerepet töltöttem be, az ajándékok összegyűjtése és eljuttatása volt a feladatom. Most, ebben az időszakban, amikor a digitális térbe helyeződött át az oktatás, és, ugye, a digitális térbe jutásnak feltételei is vannak, a hátrányos helyzetű gyerekek támogatása különösen fontos. Egy átlagember számára talán nem akkora kihívás az online oktatás megszervezése. Számukra azonban nem pusztán a WIFI biztosítása jelenthet problémát, hiszen több esetben elektromos áram vagy ivóvíz sincs a házukban, ahol élnek, és egy ilyen közegből nagyon nehéz kitörni. A hátrányos helyzetű fiataloknál most

soha nem látott mértékben tapasztalható a lemaradás. Egy olyan online közegben kell nekik teljesíteni, ahová sok esetben tulajdonképpen be se tudnak jutni. Ezt a helyzetet felismerve született meg az Alapítvány ötlete, hogy szakmai vezetője legyen egy januártól júniusig tartó kísérleti programnak, ami három hátrányos helyzetű tanuló digitális eszközök segítségével történő felzárkóztatásával foglalkozik. A program lebonyolítása teljesen önkéntes alapon működik, csatlakoztak hozzá pedagógusok, de egyéb szakemberek is egyaránt. Meglátjuk, hogy mire sikerül jutnunk, de természetesen bízunk a program sikerességében. Ez alatt a fél év alatt szeretnénk olyan tapasztalatokat szerezni, amiket egy nagyobb projekt keretén belül is kamatoztatni tudunk majd.

■ **Ennyiféle tevékenység mellett jut egyáltalán időd egy kis pihenésre?**

■ Ha az ember azt csinálja, amit igazán szeret, akkor a munka egyben szabadidős tevékenységgé is válik. A pedagógia is így került az életembe: azzal kezdtem foglalkozni, amit szeretek. Sok időt szánok arra, hogy különböző olyan programokban vegyek részt, amelyek feltöltötenek, amikből táplálkozom. Igyekszem megtalálni az egyensúlyt a szabadidő és a munka között, s még ha a mindennapjaim túlnyomó részét ezek a szakmai tevékenységek töltik is ki, azért jut idő másra is. A pihenés, a feltöltődés számomra is fontos, a megfelelő időbeosztás pedig nagyon lényeges, hiszen az idő az a tényező, amiről sokan gondoljuk azt, hogy elég kevés áll belőle rendelkezésünkre...

■ **Köszönöm a beszélgetést!**

